

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Cahit Atay

Sultan Gelin

Bilgi Yayınevi

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

«Ne kız oldum ne gelin

Ücretsiz PDF Kitap Alın - <https://www.kitapyurdu.org>

Odlara yardım ancak»

BİLGİ YAYINLARI : 4
TİYATRO DİZİSİ 3

Birinci Basım
Ağustos 1965

BİLGİ YAYINEVİ

Sakarya Caddesi No 8

Yenişehir, Ankara

Tel.: 177403 - 178930

Cahit Atay Sultan Gelin

***Bu Oyunun SAĞDIÇ'ı OZAN'a
C. A.***

KİŞİLER

Hacer

Ali

Sultan

Zelha

Kâzım

Sefer

Zeynep

Kadın

Osman

Delikanlılar

Sağdıç

Veli

— AÇIK ARTIRMA —

(*Ali'nin damı.*)

HACER N'oldu herif? Telâşen ne? otur, bi soluk al hele..

ALİ Soluk alacak zaman değil. Hani öteyüz'de bubadan galma bi tarla vardı ya..

HACER He, ellere yaradıydı...

ALİ Yaramadı be, yaramadı. O benim bubamın tarlası ise kimselere yaramaz. Soylu at nası sahabından gayrısını üstünden silker atar, aha bu da öyle.

HACER Çolak Emin'e bi şey mi olmuş?

ALİ Sorma, Çolak attan düşmüştün beter.
Mahkemesi hitam bulmuş.

HACER Mapus damına mı girdi yoğsa?

ALİ Ulâ aklına bah garı. Mapus damına girincek tarlaya nolacakkine? Mapusa çoktan ırız gelir çolak emme, gazın ayağı öyle değel. (*Muştı verir gibi.*) Ceza kesmiş mahkeme çolağa, ceza. Tamı-tamamına dört yüz gayme.. köyü para deyi alt-üst etmiş, kime gittiye kapıdan çevirmişler.

HACER Zatı itibarlı bi adam değel.

ALİ (*Sevinerek*) Çaresiz tarlayı satacak.

HACER Töbe dört yüz gayme etmez o tarla.

ALİ (*Kızarak*) Yavaş gel ulan, ne deyi etmezmiş? Biz sekiz yüze satmadık mı? Bu gadar mı düştü bizim ata malı yani?

HACER Hani demem o kine.. onca yıldır sürer, eker de.. heç nadas etmedi.. yoruldu torpah..

ALİ O tarla yorulmaz. Başkasının ağnarım ya, benim buba malı yorulmaz.

HACER Gine de ele gidecek olduktan kelli, kaç para eder ağam?

ALİ Ele de getse, bana da gelse, para eder o tarla. Sen lafıma bak avrat. Tarlanın şanını düşürmemek gerek katî. Onun için Emin'le beş yüze pazarlık ettim emme...

HACER Ne den herif?

ALİ Sorana sekiz yüze bıraktım de, dedim.

HACER Beş yüze sen mi alıyon?

ALİ He, Allah bu... bah şu işe ula garı, döndü
- dolaştı gine sahibına geldi ya tarla... de-
rim ya, soylu at gibi canım, soylu at gibi...

HACER Neyle alıyon?

ALİ Neyle olacak parayla...

HACER Para?

ALİ (*Keyfi kaçarak*) Para? parayı nirden mi
bulacağım deyi düşünün? (*Gine coşarak*)
Öküzün tekini satacağım. Durulur mi heç.
(*Kapıya yönelir.*) Nirde öküzler?

HACER (*Hemen kocasının önüne geçmiştir.*)
Ne yapan Ali sen? Bah ağam, o tarlayı ne
deyi sattık Emin'e? Koşumumuz zayıf,
öküz alalım deyi...

ALİ Ata malını kurtarmak dururkene, diğner-
miyim ben senin öküzünü... İnek goşarım
olmasa.

HACER Başıma gelenlere bah hele... Amanın
ben nerelere gidem

ALİ Noluyo ulâ, noluyo?

HACER Nolacak, inek öküzün yanında bi gü-
ne varmaz tükenir vallâ. Üste sütü çekilir
hayvanın. Yağ, yoğurt edemez oluruk.
Yağ yoğurt iletemeyincek de pazara nide-
rik? Dört tavuğun yumurtasına gaz, tuz
virmezler adama şehir yerinde. Gabut,
basma dersen temelli umudunu kes.

ALİ Ata torpağını gine ellere mi yaratalım ya-
ni?

HACER O ata malı eskiden de elimizde idi. Ay-
rık basardı. Sürüp, ekemezdik. Hükümetin
virdiği tohumluk dersin, garı gış uzayın-
cak, anca boğazımıza yeterdi.

ALİ Tarla elimize geçti de, iş tohuma mı gal-
dı? Beri dur, satacağım öküzü.

HACER Etme Ali, öküz bi evin temeli ağam.
(Ağlamaklı) Nası gıyan öküze? Sürmeli
gara gözlerine bakabilin mi?

ALİ (O da hislenir) De bakalım ya, buba malı
torpağa bakabiliyom mu ben? Yanından
geçebiliyom mu o tarlanın? Düşlerime gi-
riyo, nettin oğul deyi bubam... Görkine,
sakalından aşağı yaşlar akar.. Tarla der-
sen el eder habire sankim beni gurtar de-
yi...

(ARA)

ALİ Bahçe para eder mi acep?

HACER Öküz, inek neyse bahçe de o... Bahçe olmasa börülceyi, baklayı nirden alacağız?

ALİ (*Çaresizlik içinde bağırır*) Başkaca satacak bi şeyimiz yoh mu bizim.

HACER (*Suçlu suçlu*) Yoh. Yoğsa ben istemem mi bi tarlamız daha ola... ziraatımız guvvetlene gayet, istemem mi?

ALİ Birilerinden istesek garı.

HACER Kime gidecen, kimin gapısına varan ki? Ha deyincek kim beş yüz gayme çıkarır virir?

ALİ Niye Ula? Ben Çolak Eminmiyim?

HACER Allah itibardan etmeye, benim demem o değel. Ben derimkine cepden ödemeli parayı... Cepden ödemelikine, ekincek keyf virsin tarla... Yoğsa kellelerin gılçıklası yüreğine yüreğine batar adamın...

(Çaresizlik içinde susarlar.)

SULTAN (*Dışardan*) Hooo... goca öküz, hooo..

ALİ (*Birden düşüncelerinden silkinerek.*) Sultan mı gız o?

HACER He, öküzleri yaymadan gelir ağnaşılan...

ALİ (*Sevinçle bağırır*) Aldık getti tarlayı garı.

HACER Nası?

ALİ Sultan var ya, Sultan... Unuttuk gızı... Ne güne durur o... Sultanı satarık.

HACER Bah o olur aha... yoğsa öküze, ineęe onca para döktük.

ALİ Bunun tohumuna para mı virdik?

HACER Hem gızın vakti de gelmişken, sevaptır.

ALİ Eyi bi alıcısını buluncak, vallâ irahat üç tarla eder Sultan.

HACER Ne üçü, beş tarla de gorkma. Alıcısı da yoh değel gızın. Zelha garı oğluna almak ister.

ALİ Zelha garı mı? çoh eyi, çoh eyi...

HACER Gara Mamıtlar da dolandır gız deyi... Çil Hüsnü'nün Gen Rıfat'ın oğlanlar da var.

ALİ Alıcı çoh desene? Kim ziyade virirse başlığı ona satarık.

HACER Zelha'nın oğlan bir-iki aya gader asgere gideceğmiş.

ALİ (*Sevinçle*) Görün mü işi sen? Yürü deme-sin bi yol Mevlâ guluna. Oğlan asgere gi-dincek Zelha garı bi başına galacak. Evi çevirmeye bi gelin gerek. Tam Zelha'nın ümüğüne binecek zaman. İbrahimetli goca-sı epiyi mal bıraktı ona. Varyatlı Zelha garı... Bi oğlandan gayri kimseciği de yoh. Aman derim, tiz çığırtalım Zelha'yı...

HACER Çığırtmak olmaz. Niye gız evi-naz evi demişler?

ALİ Doğru, gel malımı al deyincek gıymetten düşer. Nidek ya gız? Çolak Emin yarın cuvap bekler.

HACER Varam, ben bi dolanam.

ALİ Görüyüm seni avrat.

HACER (*Kapıdan bakarak.*) Oho, Aha Zelha gendi ayağınnan gelmiş bilem.

ALİ Essâh mı den gız?

HACER Görmem mi, Sultanla laf eder durur dışarda...

ALİ (*Bakarak sevinir*) Eyi, eyi, aman etsin.

HACER (*Kendi havasında endişeli*) Gızın aklını çelmek ister herâl.

ALİ (*O da kendi havasında ve sevinçli*) Çelsin çelsin... Aman derim Zelha garı dokunaklı laf gullan, işimiz acele...

HACER (*Endişesi artarak*) Zelha'ya bak sen hele... Gızın ağzına girecek nirdeyse... Galeyı içinden fet etmek ister ağnaşlan.

ALİ (*Sevinci artar.*) Efferim Zelha. Et anacığım et.

HACER (*Kızgın*) Ne efferimi herif? Goyduğum yirde otlayıp durma Allasen Ali.

ALİ (*Kızar*) Ne demek isten gız?

HACER Zelha gızım aklını çelerde, oğluyula gacıırırsa o vakit görün ne demek istediğimi...

ALİ (*Hırsı Zelhaya yönelir*) Bah donuzun gunnadığına hele... (*Kapıdan çıkmak ister*)

HACER (*Engel olarak*) Sen ağır al. Sen get köşeye otur. Ona bedava gız kaptıracak göz var mı bende...

ALİ Yağma yok. Zelha garı tilkiyse ben de guyruğuyum. O gızda o gader emeğim var benim. Bi gız kolej kolej meydana çıkmıyo.

HACER (*Dışarısını unutarak*) Onu esâs bana suval ederler, bana... Aha bu gızı doğurkene ölü yazdım az kala... erzaili atlattık... Bu sefer de beşik ırgalamak, sırtında taşımak, boklu bezlerini yumak... az mı çektim Sultanı bu günlere getirinceyedek... Gursağında südüm varkine, bi yıl bi köyü besler en möhimi...

ALİ Ona bakarsan, gızın garnında benim de, on harmanlık zahirem yatar.

HACER Analık bi başka. Ben anayım, ana...

ALİ Ben de bubayım, buba...

HACER Emme bu donuz Zelha...

ALİ (*Dışarı aklına gelerek*) Gızı oğluyla tüy-dürdüyse o zaman görün anayı, bubayı.. bi eyi avcunu yala o zaman aha...

HACER (*Sultan kaçmış gibi korku ile bağırır*) Sultan. Sultan. Gız Sultan.

SULTAN (*Dışardan*) Ne var ana.

HACER Oh, şükürler olsun Mevlâya.

ALİ Oh, şükür. (*Köşeye gider, oturur*)

HACER Öküzleri bağlada, durma tez gel hadi.

ALİ Zelhayı da çığırsan ya gız.

HACER Sultan gelincek o da gelir.

ALİ Nerden bilin?

HACER Tavuğa yem atıncak nası ora koşar, aha bu da böyle... Eyice ağnadımkine, ak-lı-fikri bizim gızda Zelhanın... Sultan güçlü-guvvetli deyi işine geliyo. Gızın gıymetini donuz gibi biliyo emme, bana hep kötüler, çekiştirir...

ALİ Anıyom, gızı ucuza almak niyeti.

HACER Gaçıramazsa, öyle...

SULTAN (*Koşarak girer*) Buyur ana...

HACER Zelha nirede?

SULTAN Gidiyo.

ALİ (*Fırlar*) Aman tez çevir onu...

SULTAN (*Memnun, hemen kapıdan seslenir*) Zelha hala, Zelha hala... bubam çığırır seni...

HACER Suz gız, ne çığırması?

SULTAN Ağzıyla dedi ya ana... (*Başı önüne düşer*)

HACER Ne demesi? Sen Zelha'yı çığırdın mı herif.

ALİ Tavuk yeme gelmesyincek nidelim ya?

HACER (*Sultanı sıvrmak için*) Hadi sen ineğın altına bak, kop.

SULTAN (*Olanlardan bir şey anlamamış ve üzgün çıkar.*)

ZELHA (*Girerek*) No ulân Ali, ne den? Ne zamandan beri ayağına adam çığırır oldun? Hemi benim gibi yaşlı bi gadını. Mıhtar mı kesildin başımıza yoğsa?

ALİ Yoh töbe, ne demek ola Zelhâ bacı... Biz hattimizi bilirik.

ZELHA Sen hattini bilmişin kaç para, gızın bilmedikten kelli...

HACER Ne yaptıkine Sultan?

ZELHA Bubam çığırır diye ünler ya, duyman mı?

ALİ Sen ne bakan Sultana?

ZELHA Görünmü gız Hacer, hep bu Sultanın akli yavaş derimde inanman bana... aha bubası bilenı ağzıynan ikrar eder.

ALİ Aklına ne bakan sen Zelha bacı, köylü gısmının eli çabuk olsun yeter. Hökümet idare edecek değıel ya...

HACER Senin oğlanın akli işler emme...

ALİ Elinden ne habar?

ZELHA (*Kızarak*) Şu gadar deyim size; Haydarım asgere gidende, yaptığı işin üstesinden dört ırgat zor gelir. Aldın mı habarı Ali?

ALİ Dört ırgat mı? Kötü haber Zelha bacı. Niye diyecek olursan, o gader kişiye para mı yeter? Eyisimi zorlu bi gelin alın...

ZELHA Haydarıma garılık edecek gızı nirde bulak ya? Nirde bulak? Var mı şu köyün içinde öyle bi civana eş?

HACER Sultan.

ALİ He... ya...

HACER Ne den herif sen?

ALİ Ya sen ne den?

HACER Ben Sultana ünlerimkine, gelede iş buyuram. (*Seslenir*) Gız Sultan.

SULTAN (*Girer*) Buyur ana...

HACER İneğin altına baktın mı gız?

SULTAN He, baktım.

HACER (*Birbiri arkasına sıralar*) Durma, şinci de Hayadı süpür bi eyi... Sonra kop get, bahçeden tez ot yol hayvanların önüne... o bitincek, ataş yak dışarı, tencereyi vur üstüne... sabanan er kalkacağı ha... Çamaşıra gideceğin çaya... (*manalı Zelhaya doğru*) yalnız deġel, benimlen... ora irak, n olur olmaz. Hadi durma gızım.

SULTAN Olur ana (*Çıkar.*)

ALİ Eyi yapan garı, pek ıraġa gızı bi başına salma, böylesine bi gızı gapıverirler sonra...

ZELHA İlâha başına taş düşmeye Ali. Bırakta
senin gızını eller beğene

HACER Beğenirlerki, zahar, isteyen isteyene.

ZELHA Sultanı isteyen mi var?

HACER Şu eşğin diliolsa da söylese... dünür-
cü dünürcü üstüne gelir. Bizim köyden
geçtim, etraf köylerden de...

ALİ Yoo avrat, ırak yere ben gız virmem doğ-
rusu.

HACER Yüklü başlık oluncak?

ZELHA (*Dayanamaz*) Eyi bi bubaysa gene de
virmez. Benim bildiğim gız evlâdı mı gen-
di köyünden dışarı çıkmamalı.

HACER Gel ister herif, gızı onbaşılara vire-
lim. Üstümüze düşüp dururlar.

ZELHA Sakın ha gız Hacer.

HACER Niye Zelha aba? Sen değilmiydin köy
içine virin diyen?

ZELHA Köy içine dediysek, onbaşılara mı vi-
rin dedik a divane garı? Bu köyde bilme-
yen mi galdı onbaşıları? Akıllı olan onlara
bitini bilem virmez.

ALİ N'olmuş onbaşılara?

ZELHA Şuna bak hele, şuna... Bi de N'olmuş
onbaşılara deyi suval eder. Eh, yüreğin el
virirse bi tene gızını vir de onlara gör ba-
halım. Canlı virin, cansız zor gurtarın el-
lerinden. Onlarda bi gaynana var, evler-
den ırak. Büyük gelin canına gıymağa
galktı duymadınız mı? Gelen vurur, giden

vururmuş. Gelin değel, dibek taşına döndürmüşler tazeyi. (*Ağlamaklı olur*). Ataşa atman Sultanı... yooo, benim yüreğim el virmez buna... (*Ali ile karısı Zelha'nın Sultana olan sevgisini anladıkları için memnuniyetlerini gizleyemezler.*) Ne sırtırsınız gız Hacer? Ulân Ali bu gız öz dölünüz değel mi yoğsa? Çingenelerden mi aldınız gızı? Yüreğiniz sızlamaz mı heç? En eyisi gızı elinizden gurtarmak.

ALİ (*Ağız arayıcı*) Haydara mı almak isten?

ZELHA (*Ali'ye aldırmadan*) Sultan'a bir eyilik edelim barım. Mevlânın yanında yerimiz olsun azcık. Aha geldik gidiyok.

ALİ Sultan Haydar'a garı olur mu den?

ZELHA Nidelim, Sapanın iki başındaki öküzler bilem birbirinin dengi değel.

ALİ Öyle bi civana, Haydar'a...

ZELHA Yeter gayri, çoh üzerime varıp durma Ali. Gokmuş gızını Haydarıma ilâyık buluyosam kötü mü ediyom a boyu devrilmiyesi?

ALİ Ne den garı?

HACER Bilmem ki... Onbaşılar gadar başlık...

ZELHA Onbaşılar gader başına taş düşse emi. Onbaşılar dedi, onbaşılar duydu garı. N'olmuş onlar onbaşılarsa? Bizede Külleciler derler. Onlardan galır nemiz var? İrahmetli öldü emme, ben, Zelhâ garı sağ şükür. (*Kabadayca*) Deyin bakalım ne başlık istersiniz?

SULTAN (*Girerek*) Buba, Buba... seni birileri arıyo. Sefer emmimlen geliyolar. Başka köyden, misafirmiş.

ALİ (*Kalkar*) Buyursunlar. Hayırdır. Buyur et gızım, buyur et.

SULTAN (*Çıkar*)

ZELHA Ulâ Sefer, Konuk getirecek oda mı galmadı da köyde... Ulâ sefer buna pişmiş aş... Gız Hacer Sultana düğürcü olmaya sakın?

HACER Belli olmaz.

ZELHA (*Telaşla Ali'ye*) Aklından çıkarma Ali, gız benim ha... şurada gonşuyuk. (*Kâzım, karısı Zeynep ve Sefer girerler. Sultan arkalarından gelir*)

KÂZIM Selâmünâleyküm.

ALİ Aleykümselâm. Hoş geldiniz, sefa geldiniz.

KÂZIM Hoş bulduk.

ALİ Buyurun, ayakta galman, şöyle buyurun.

SEFER (*Ali'nin Kâzım oturtacağı minderleri beğenmemiş*) Kâzım ağa Samenliden olur.

ALİ Gız tez döşek, yastık getirin. (*Hacer ve Sultan koşarak çıkarlar*) Başım üstünde yerin var ağam. Zatınızı duymuşluğum var.

KÂZIM (*Yukardan*) Adını bağışla.

ALİ Ali.

KÂZIM Heç duymadım.

SEFER Bizim köyde Ali çohtur ağam. Hepi-
ciğinin bi lâğabı vardır. *(Tekerleme söyler
gibi sayar)* Şıppıdının Ali, Mıppıdının Ali,
Yusufonbaşının Ali, Yanıkçamın Ali. Küm
Ali... Künkün Ali... Vun Ali... Gul Ali...
Gulluk Ali... Aha bu da Lukluk Ali.

KÂZİM Heç duymuşluğum yoh.

ZELHA *(Atılır)* Bizim irahmetlinin de adı Ali
idi. Küllecinin Ali.

KÂZİM Bah onu bilirim.

ZELHA *(Sevinçli)* Onu bilmeyen mi galdıydı
ki... *(Ağlamaklı)* onu bilmeyen...
*(Bu arada yatak, yastık getirilip serilmiş-
tir.)*

ALİ Buyurun ağam, buyurun.

*(Kâzım köşeye yatağa tek başına kurulur.
Yanına yakın bir yere Sefer ilişir. Ali kar-
şıda diz üstü oturur. Kadınlar yanyana
kapıya yakın çökerler. Erkekler ellerini
göğüslerine koyarak karşılıklı «merhaba»
laşırırlar. Bundan sonra tabaka atıp, cigara
sarma faslıda olabilir. Sultan şaşkınlığı
geçerek dikile kaldığı kapının kenarından
çabucak gelerek el öper. Gine gider yerine
dikilir).*

KÂZİM *(Sultana bakmadan)* Gız senin mi?

ALİ He, köleniz.

SEFER *(Şaka yollu)* Sahabı çıkmazsa ha Ali?

ZELHÂ Altını deşecek olursanız gız benim
esâs.

SEFER Aha Zelha bacı sahap çıkar gıza.

SULTAN (*Utınarak kaçır*)

ZELHA Sultan'ı Haydarım'a alıyom Sefer em-misi.

KÂZIM Nası? Ey biz boşa vakit gaybetmiye-lim.

(*Davranır.*)

ALİ (*Meseleyi anlıyarak*) Yoh canım, daha ol-muş bitmiş bi şey yoh.

ZELHA Bah şuna hele... Buna lukluk Ali de-ğel, fırıldak Ali dense yeridir.

ALİ O ileri - geri laf eder, gusura galman.

ZELHA Amanın başıma gelene bah.

KÂZIM (*Yerleşerek*) Ne viriyo gıza?

ALİ Bi şey virdiği neyi yoh. Hani bi yarenlik..

ZELHA Ne yarenliği? İste verelim.

SEFER Zelha bacı, Kâzım ağa oğluna gız arı-yo.. (*Ali'ye doğru*) Ben Sultan gızı tasfiye ettim. İş ciddi. Bu işlerin arasına girmek gayet bi günâhtır, eyi bilin.

ZELHA Ula Sefer, günâh olduğunu ağzınla den de ne deyi pişmiş aş su gatan? Sa-vulun gidin. Gız mı galmadı ortalıkta? Hem bu Sultan ona gelmez.

KÂZIM Nası yani?

ZELHA Sana daha bi zorlu gelin gerek. Bu Sultan... Bah hakca bi laf edem size : Ben bu gızı anasının, babasının elinden kurta-ram deyi alırım.

SEFER Anası - bubası nederki gıza?

ZELHA Daha ne etsinler? Şift, orak, harman her bi işler hep Sultana bakar. Gonşusu-yum gözümle görürüm. Bunlar yetmez gi-bi üste; öküze bakmak ,ineği sağmak...

KÂZIM (*İşine gelmiş*) Hay maşallah.

ZELHA Hay maşallah öyle mi? Gız sana giderse maf oldu demek. Aha onlarda emir buyursunlar boyuna.. (*Ali ile Haceri gösterir.*) gız paralansın... Aha onlarda senin gibi Hay maşallah desinler. Ey ümmeti Muhammed, aha burada diyom size, duymuş olun, böyle giderse gız sağ çıkmaz bu evden.. Bundan ötürü..

KÂZIM (*Alaylı*) Ben de bundan ötürü, gızı bu evden gurtarmak isterim doğrusu..

ZELHA Hay maşallah demiye ha?

KÂZIM He. sen gıza ne viriyon de bakalım?

ZELHA Önce sen kapıyı aç?

KÂZIM (*Seferin kulağına fısıldar*)

SEFER (*Ortaya, tellâl gibi*) Kâzım ağa bin beş yüz veriyo sultana...

ALİ Bin beş yüz?

HACER Amanın, bin beş yüz.

Kâzım (*Ana, babaya bu fiat az geldi sanarak*) Dahası da var. Zelha garı sen kapıyı aç dedi de...

ZELHA Benden de iki bin gayme. (*Ayakta etrafa meydan okuyarak bakar*)

KÂZIM (*İki parmağını Sefere gösterir*)

SEFER İki bin iki yüz.

ZELHA (*Hemen kendisine dönen yüzlere bakar, yutkunur.*) İki bin üç yüz.

KÂZIM (*Kendine çevrilen yüzlere bakarak Se-
fere baş sallar*)

SEFER İki bin beş yüz.

ZELHA (*Heyecanla kendine çevrilen yüzlere bakar. Bir an ümitsizliğe düşmüş gibidir. Herkes yenildiği sandığı vakit, birden kendisini toplayarak erkekce bağırır.*) De bakalım ulan Sefer

SEFER Ne deyim Zelha bacı? Gücün yeter mi?

ZELHA (*Daha güçlü bir tonla*) O samanlının ağası ise, benim irahmetli de Hoşoba'nın ağası idi. Gayet bi iddiacı adamdı Küllecinin Ali. Mezerinde kemiklerini mi sızlatacağım onun... De ulân gavurun Seferi durma de...

SEFER Üç bin... nası?

ZELHA Eyidir.

SEFER (*Yüksek*) Üç bin oldu...

ALİ (*Heyecanla bağırır*) Aldım gitti.

SEFER Sana noluyo ulân Ali?

ALİ (*Utanmıştır*) Ben tarla için derim gardaş.

SEFER (*Kâzıma dönmüştür. Kâzım iki parmağını gösterir*). Üç bin iki yüz.

ZELHA (*Kendine dönen başlara bakar. O da Kâzıma benzer pozlarla iki parmağını Se-
fere gösterir*).

SEFER Üç bin dört yüz... (*Kâzıma bakar. Kâzım tek parmak gösterir*). Üç bin beş yüz...

ZEYNEP Bu kız Yufka da açar mı?

HACER Açar, açar...

ZEYNEP Burçak da yolar mı?

ALİ Yolar... Yolar...

ZEYNEP Eyi, üç bin beş yüze aldık öyleyse...

ZELHA Dur bitmedi daha... (*ortaya*) Benden üç bin altı yüz...

ZEYNEP Üç bin yediyüz.

ZELHA Gocandan mı yıldım ki, senin annacında geri duracağım. Üç binsekiz yüz...

ZEYNEP Üç bin...

KÂZIM Eylen garı.

ZELHA No, pes mi dedin Samenli'nin ağası...

KÂZIM (*Gururuna dokunulmuş*) Biz pes demezik ve de bi garıya, bi esik eteğe karşı pes demek, Allah etmeye... (*Birden bağırır*) Dört bin veriyom gıza... Anca, sen parayı peşit ödeyebileceğin mi? Onu suval etmek isterim?

ZELHA Peşit olmazsa, bi şeyler satar öderik.

KÂZIM Yoo, bah o olmaz aha...

ZELHA Niye olmazmış? Böyle bi ana, baba paraya tamahan kızlarını yaban köye satmaya ırazı olduktan kelli, köyün şerefi bize düşer. Tarla da satarım, bağda, bahçe de...

ALİ Peşit olmalı.

KÂZİM (*Eli cebine gider*)

ALİ Bana sabanan para ilâzım.

ZELHA Para, para... Ulân ciğerinden tutulası, Ali, Hani ırağa gız vermem derdin a fırlıdak? Hem bi de gızın gendisine soralm desene...

HEPSİ (*Bir ağızdan*) Gıza sorulur mu heç?

KÂZİM (*Cüzdanından paraları çıkarmıştır*).
Gızı gönlüne bırakırsan, yadavulcuya ya zurnacıya varır demişler.

ZELHA (*Zehir gibi*) Senin oğlan neci ki?

ZEYNEP (*Acı ile*) Oğlanı ne garıştırırın?

KÂZİM (*Paraları uzatarak*) Al Ali şu dört bini...

ALİ (*Çoktan Kâzımın yanındadır. Alır.*) Eksik olma ağam.

HACER (*Sevinçle Zeynepe*) Gız yüzümüzü gara çıkarmaz görün.

ZEYNEP Bağ da bıdar mı?

HACER Ne demek ola, vızır, vızır.

SEFER (*Kaşla, Göz arası Aliye*) Bizi unutma lân Ali... Ağayı ben getirdim. (*Elini alttan uzatır.*)

ALİ (*Seferin eline gizlice bir para kor*)

SEFER (*Alır, bakar*) Elli gayme mi lân? Daha isterim... yoğsa Ağaya...

KÂZİM Bi şey mi den Sefer?

ALİ (*Hemen Seferin eline bir para daha sıkıştırarak*) Yoh bi şey ağam...

SEFER (*Paradan memnun olmuştur. Cebine koyarak*). Kayfeler içilsin gayri derim ağam. (*Olup - bitenleri hırsıyla seyretmiş olan Zelha'ya doğru ve keyfle bağırır.*)
Gız Kâzım ağada galdı.

ZELHA (*Sefere döner. Tükürür gibi bakar. Sonra yıldırım gibi çıkar.*)

HACER (*Hemen kapıya yönelerek seslenir.*)
Gız Sultan.

SULTAN (*Dışardan*) Geliyom ana.

GERDEK

(Gelin odasının içi ve bu odanın kapısının açıldığı yer. Gelinden başka içerde bir kadın daha var. Gelinin heyecanı her halinden belli. Kadın ise bu işlerin yabancısı olmayan hamarat biri. Gelinin ve gelin yatağının son düzenlerini yapıyor. Eli de çenesi de işliyor kadının.)

KADIN Yüreğim kalkar bi davul sesi duyanda... Hani o düğününde davul çalmamış gocagarı gibi olurum. *(Dinler)* Ne vuruyo

sin-sin havasını ya... (*Mırıldanarak davulun sesine uyar. Bir eli arkasında, bir elini sallıyarak sözde «Sin-sin» oynar.*) Bize gelmez, erkek işi sin-sin. Bu gece deliğanlılar gurtlarını döker bi eyi. Dönerler fır dolayı ataşın çevresinde... (*Yastığı alıp yüzünü üstüne koyarak*) Ne yastık ya, yumuşacık... Başınızı goyacağınız gız Sultan... (*Yastığı yerine kor.*) O gocagarı var ya...

SULTAN (*Dalgın*) Goca garı mı?

KADIN Hani şu düğününde davul çalmamış gocagarı içine dert olmuş da biçarenin... böyle bir davul sesi duyunca... Ah demiş bacım, ah.. Düğünümde şöyle bi davul vurmadı. (*İşini durdurarak dinler, dertli dertli çeker.*)

SULTAN Noldu yenge?

KADIN (*Ağlamaklı*) Nolacak, benim de düğünümde davul çalmadı. (*Gözlerini kurular*) Emme gız, seninki pek şanlı oluyo ah... (*Gine ağlıyarak*) Daha ne isten, davul bilem var. Kâzım ağa varyetli... Benim gaynatam çulsuzun biriydi. (*Kızar*) Gız Sultan inan, iki yüz gayme başlığı zor çıkarıldı. (*Ağlamaklı*) Ah... A... senin başlık ne kadar oldu? Dört bin gayme derler essâk mı?

SULTAN (*Aklı başka yerde*) He.

KADIN Vıy amanın, demek essahmış. (*İşini sürdürerek*) Heç güveyiği gördün mü?

SULTAN (*Namusuna dokunulmuş gibi*) O nasıl söz?

KADIN Hadi, hadi.. Gocan olacak, oynasın değil ya...

SULTAN (*Korkarak*) Vallâ billâ görmedim. Nerde göreceğim hem.. Nikâh başka başka evlerde kıyıldı.

KADIN Biliyom. Benimki de laf olsun aha.. Eh, az kaldı, görün boylu-boyuncak garısında dikilende..

SULTAN (*Heyecanlanarak*) Oh, yengem.. (*Kapıyı dinler*) Nasıl?

KADIN Noluyo kız? Yoo, öyle gorkulacak bir deliğanlı değil Osman.

SULTAN Osman.

KADIN He, Osman. Ne yalan deyim.. sessizdir. Yumuşak, ipek gibi.. Aha, şu yorgan yüzü gibi... sarı... (*ağlamaklı*) zavallıcık... (*Sağa-sola kapıya bakıp gelinin ellerini yakalar*) Bah sana ne deyim Sultan... Emme sakın, gaynatan Kâzım ağa, aman Sultan sakın duymaya... Gaynanan Zeynep garı beni sıkı sıkı öğütledi. Gendi yüzü tutmadı da... Buradaki garıları da aldı getti ki, biz başbaşa kalak deydi...

SULTAN Dez de...

KADIN Kâzım ağa duyarsa ölürük aman.

SULTAN Kimse duymaz yenge.

KADIN Osmanı asgeriyeden geri çevirdiler.

SULTAN Niyekine?

KADIN Çürüğe çıkarmışlar oğlanı.

SULTAN Çürüğe?

KADIN Köyde bunu kimseler bilmez. Kâzım ağanın kibiri, onuru Allah etmeye Aladağ'dan yukarı... Töbe, töbe, hâşâ, dönyayı bırakmış da Allaha doğru boy atıp gider. Senin ağniyacağın, bi çürük dölü kendine yakıştıramaz Kâzım ağa...

SULTAN (*Yatağa çökekalır*).

KADIN (*Hemen kaldırarak*) Galk gız, galk, şinci onardım yatağı. (*Yatağı çabucak düzelterek.*) Tohtor rapor vermiş emme, Kâzım ağa bin parça etmiş raporu... Ne demek ola, Tohtor ne bilir demiş. Osmanın anası garip, ses edemez, ganlı yaşlarını içine akıtır anca. Gocasının gorkusuna kimselere açılmaz. Beni ziyade severde... Bilir sır çıkmaz benden...

SULTAN (*Güçlülle*) derdi... derdi neymiş?

KADIN Osmanın derdi mi? Yoh adam sende... öyle onmaz bi maraz değel... Bulaşık da değel... Yüreği daralırmış anca... Yalnız helecan hiç gelmezmiş... Tohtor sakın evlenme bilem... (*ağzından kaçmıştır, susar.*)

SULTAN Ey yenge, niye?

KADIN Fekât Kâzım ağa torun ister. Kâzım ağa en büyük oğlunun düğününü görmek ister. Kâzım ağaya sorarsan babayiğit oğlu vardır. (*Yorgana gözleri kayar.*) Biraz rengi sarıdır Osmanın emme, evle-

nincek heç bi boku kalmaz. Öbür tarafta, Osmanın anasına sorarsan, oğlan bi bayır çıksa soluğu kesilirmiş. Çifte ana-oğul gide. Osman'ı bir ağaç altına oturtur, öküzlere Zeynep garı ho dermiş. Analık netsin? Ha şinci bah, analık dedimde aklıma geldi. Sen de Osmanın garısı oluyon gayri. Onu kollamak sana düşer. Ağnan ya... (*Yatağı işaretle*) Hani bu da... çift sürmekten beterdir de...

SULTAN Oy benim garip başım...

KADIN Bah hele şuna... nolacağımış iki de, bir vırt-zırt... horoz gibi bin, in... daha eyi ya ,adam gibi iş yaparsınız. Dedim a, oğlanı sen idare edeceğin gayri erkek gısmı garerini heç bilmez. Bahsene şehirliilere... canlarının giymetini biliyorlar ki, döşekleri bilem ayrı. Bu gece çarşaf gana bulanacak, koyver peşini... (*Dışarıdan erkek sesleri gelir.*) Aman geliyolar... Dediklerimi unutma, oğlan Kâzım ağaninsa, goca da senin... (*Gelinin duvağını örterek*) Biliyon ya, duvağı yüz görülüğü almadan açtırmaca yoh ha... Ağa oğlu, elini tutanmı var ,virsin donuz Osman. Bu gece ne goparsan kâr. Sonra giymetten düşen de... (*İçini çeker.*) Bizim herif şinci bi yazmayi bilem çoh görür bana... Nidecen, eskidik. Acerkene olur he bi iş. (*Dışardan sesler yaklaşır sonrasını kulağı dışarda acele acele konuşur*) Ağnatmışlardır ya, bi de ben deyim. Güveyi odaya girincek... İlkin

o laf etmeli. Sen ne gadar geç konuşursan o kadar iyi. Sat gendini sat, ağırdan al. (*Sesler iyice yaklaşıyor.*) Hadi hoşça gal Sultan...

SULTAN (*Kadına sımsıkı sarılır*).

KADIN (*Kendini kurtararak*) Bırak kız, bana değil, güveyiye sarılacağın... (*Kapıda*) Mevla bahtınla güldüre... (*Çıkar*).

(*Az sonra oda kapısının açıldığı yere, sağdıç ve delikanlıların arasında damat gelir. Osman zorla ameliyata götürülen bir hastaya benzer. Delikanlıların çekiştirmesinden ceketin kolları sallanmış, üstünden çıkacaktır neredeyse.. kasketinin serpeneyi yan dönmüş.. halâ da çekiştirmektedir delikanlılar.*)

SAĞDIÇ (*Başı belâda*) çekiştirmen oğlum... Koyverin bi yol hele... bah gardaşım, göçüm... bah ne deyim... Hasbin Allah... Ula üstüne çeki-düzen virelim hele... (*Kapıyı işaret eder.*)

BİR DELİKANLI Koyverin bakalım ulân... (*Osman Delikanlıların bırakması ile yere yığılması bir olur.*)

DELİKANLILAR (*Hep bir ağızdan gülerler*) Niden ulâ Osman?

— Mayıs gibi ne serilin ulân?

— Gapıda böyle olursan oğlum...

— Gelin yabandan, kalk, köyün adını bok etme hadi..

— Başka yerden bize kız virmezler sonra..

— Ulâ ayıp be, ayıp.

— Davran hadi..

SAĞDIÇ (*Delikanlıların konuşmalarına yardımcı olmak ister gibi Osmanı kolundan tutup kaldırmağa çalışarak*) Gerdeğe gi-receğin, gerdeğe...

OSMAN (*Zorlukla*) Etmen... durun...

BİR DELİKANLI (*Alaylı*) Durulacak zaman mı? Bu ahbablık bi iş değil ki, biz görü-verelim işini... Kalk...

DELİKANLILAR (*Gülmekten katılırlar*).

(*Sultan buraya kadar endişe ile dinlediği konuşmalardan sonra, acı ile kulaklarını tıkar.*)

SAĞDIÇ (*Osmanı bırakarak hırsıyla bir delikanlıya döner*) İtliğin heç lüzümü yoh kara'nın oğlu. Ağnadın mı? Yoğsa bubagın işi-ni bi başkası mı gördü? Kâzım ağa duyar-sa...

BİR DELİKANLI (*Dikilir.*) Hadi be, Kazım ağanın zağarı sen de... Nolacağmış du-yarsa? Bizim ki bi yarenlik.. (*Delikanlılar araya girer.*)

SAĞDIÇ Töbe, töbe... belâ bu karanın oğlan... (*Kapıyı işaret ederek*) sırası mı yarenli-ğin... savulun get işine...

BİR DELİKANLI Benim isim göveyiye yum-ruk atmak bu gece... Eğer iki bacağıının üstüne dineltebilirsen, zorlu bir yumruk..

OSMAN Aman etmen gardaş... (*Elini göğsüne götürerek*) Yüreğim zorluyo...

BİR DELİKANLI (*içeriyi işaret ederek*) Dört bin gaymelik gelin ne güne durur? O bas-tırır yüreğini... içeri aslanım, içeri...
(*Sultan bu lâftan kaçarcasına oradan o-
raya gider durur.*)

KÂZIM (*Arkadan gelerek gürler*) Noluyo ora-da?
(*Osman, babasının sesini duyunca korkuy-
la dikilir.*)

KÂZIM Yarenlik mi edersiniz daha? Atın içe-ri güveyiyi gayri. Yapıştırın yumruğu sır-tına... Ne duruyorsunuz be, deliğanlılığı-nıza yazık.

BİR DELİKANLI Senin Osman yazık eder de-liğanlığa esas Kâzım emmi.

KÂZIM Ne demek. Benim sülâlemde deliğanlı-lığa ve ne babayiğitliğe yazık edecek adam çıkmadı daha... (*Osman dirilir.*) Ulân ka-ra'nın oğlu, sizin sinsile mi sandın benim-kini?

BİR DELİKANLI Emme Osman yerde... (*Dö-nünce Osmanı ayakta görür, bozulur.*)

KÂZIM Haltetmişsin sen... Ne bakarsın onun zayıflığına, safi sinirdir o...

SAĞDIÇ (*Delikanlıya*) Aldın mı alımını? (*De-likanlı Kâzım'dan korkarak ses çıkarmaz. Fakat sonra bir şeyler yapmaya kararlı bir insan haliyle başını sallamaktadır.*)

KÂZIM Hadi bahalım, savsaklaman gayri.
(*Sultan, heyecanla kapıdan uzaklaşır.*)

(Osmanı sağdıç ve delikanlılar kollarından yakalarlar.)

OSMAN *(Rica yollu.)* Buba...

KÂZIM Bubanı nidecen lân. Gir içeri de, sana buba diyecek döl peydahlamıya bah.

(Kapıyı açıp, Osmanı yumruklayarak içeri atarlar. Bir delikanlı Kâzım'ın laflarının acısını oğlundan çıkarmak istercesine esaslı bir yumruk vurmıştır. Sağdıç kapıyı hemen kapar. Osman odaya yüzün koyun serile kalır. Kâzım çıkar. Delikanlılardan bir ikisi kapının deliğine göz uydurmak isterlerse de sağdıç onları kovalar. Sonra da, kendisi büyük bir yükten kurtulmuş olarak çıkar.)

(Sultan yatan Osman'a korku ile bakar. Dışarı da kimsenin kalmadığını anlayınca korkusu artar. Kapı, Osman arası bocalar. Derken sessizce Osman'ın yanına gider.)

(Osman kıpırdar, doğrulmaya çalışır.)

(Sultan «Hele şükür» der gibilerden sessiz bir hareket yaparak geri geri yatağın yanına gider. Dimdik bekler.)

OSMAN *(Başında hakemin saydığı bir boksör gibi toparlanır, oturumuna gelir. İlk işi kasketini düzeltmek olur. Sonra hastalıklı bir sesle güya emreder.)* Gız Su, su...

(Sultan koşar, testiden su getirir, uzatır.)

(Osman tası alır.. Fakat eli kalbine gidince tas düşer.)

(Sultan tası yerden alır, dimdik bekler.)

OSMAN *(Biraz kendisine gelerek, o deminki sesle emreder)* Su derik, su.

(Sultan su doldurur, getirir. Bu sefer çömelerek uzatır tası. İçmesine yardım etmek istemekte olduğu anlaşılır.)

OSMAN *(Bu durum gücüne gitmiş, hırsıyla tase vurur)* Ne demek?

(Sultan yuvarlanan tası alır, dimdik bekler ayakta.)

OSMAN *(Bir ses duyarak dinler, babasının; «Ne bakan zayıflığına sen onun... safi sinirdir o...» sözlerini yeniden işitir. Gelinin gözünü ilk gecedan korkutmak geleneğine uymak için davranarak)* Ne bakan ha? Safi sinirimdir ben... *(Kalkmıştır, kapıyı işaret ederek)* O namussuzun yumruğu... taş vardı avcunda herâl... Yoğsan ben... ben acısını gomam onda... bi tehne de yakaladımı... Beni kızdırmaya heç gelmez... Ben...

(Sultan korkarak bir adım geri çekilir. Tas elinden düşer.)

(Osman'a zaten heyecan yaramamıştır. Teneke tasın sesi de üstüne tuz biber olur. Eli kalbine gider, bir an nefes nefese durur.)

(Sultan acıyarak bir adım ileri gelir.)

(Bu sırada Kâzım ile karısı Zeynep ayaklarının ucuna basa basa, kapının açıldığı yere gelmişlerdir. Kâzım karısına sus işa-

reti yaparak kapının deliğine gözünü uydurur.)

OSMAN (*Sanki babasının baktığını görmüş gibi.*) De bakalım kız, ne isten yüz görümlüğü?

(Kâzım oğlunu böylece görünce bahsi kazanmış bir insan heyecanile ne yapacağını bilmez. Hemen arkasını dönerek karısını kolundan tutup bakması için kapıya iteler.)

OSMAN Ne isten, hadi?

(Zeynep eğilerek kapının deliğinden bakarak.)

KÂZIM (*Alçak sesle*) Bah bahalım donuzun gızı... oğlan yerde mi yatıyo, ne yapıyo? Yüz görümlüğü bi çift öküz virse azdır. *(Osman cebinden mavi kurdelâh bir altın çıkararak gelinin boynuna takmak ister.)*

ZEYNEP (*Sessizce çekilerek*) Altın takıyo... Şükür yaradana... (*Dualar eder.*)

KÂZIM Nasılmış ulân geçmişî gınalı? Hasta deyi oğlana iftira ederler... Hele düğünü bi savalım, şehre gidip o tohtordan davacı olmazsam yolarım şu bıyıkları... *(Zeynep kapıyı göstererek sus işareti yapar.)*

KÂZIM Onun-bunun evlâdına çamur atmayı görsün.

ZEYNEP Hadi gonuklar bekler...

KÂZIM Sabanan er kapıyı vur, ganlı çarşafı al. Ben de pencerenin önünde iki el silah

atam ki tüm köylüyü döşeginden fırlatam.
Çarşafı dolaştırt köy içinde... Ziyafet çe-
kelim gonu-gonşuya...

(Sevinerek çıkarlar.)

*(Osman anaya, babaya durumu idare et-
miştir ama, altını taktıktan sonra açtığı
gelinin yüzü onu yeniden heyecanlandırır.
Sultanın ayakları dibine yığılır. Bu defa
iyice fenalaştığı bellidir.)*

*(Sultan durumu anlar, Eğilir, güçlü-kuv-
vetli kollarıyla yakalayarak Osmanı yata-
ğa çeker. Kokulu su getirir. Elini, alnını
ovar. Başucuna diz çöker, oturur.)*

*(Osman az sonra gözlerini açar. Baş ucun-
daki gelini görünce yeniden bir hareket
yapmak isterse de başaramaz. Hakem
boşuna sayar, boksör nakavt olmuştur.)*

SULTAN (Şefkatle) Yat ağam, yat. Yorma
gendini...

OSMAN (Geline ısınır, damatlığı, erkekliği
unutur. Bir dert ortağı, bir ana sanki
Sultan.) Yüreğim bozuk benim... Çürük
demediler boşa...

SULTAN Diğnen... Mevlânın derdine ne ge-
lir elden?

OSMAN Anam da böyle der... emme bubam...
bubama ağnatamadık bi türlü... (Az su-
sar) irezil olacağık köye... sana da yazık
ettik... suç benim değil, bubamın... vallâ
bubamın...

SULTAN Yüreğini rahat tut... Niye yazık olacağmış bana? *(Anlını ovar.)*

OSMAN *(Bir süre sessiz yatar. Sonra rahatsız olmuş.)* Biz böyle ana-oğul gibi... sabahı edersek böyle... sabanan... çarşaf nolacak?

(Sultan o da bu düşünce ile kalakalır.)

OSMAN Dikilirler kapıya... çarşaf isterler... Bubam... *(Doğrulamak ister, başaramaz.)*

SULTAN Rahat et sen... keder etme... *(Bir şeyler düşündüğü, bir karara vardığı bellidir.)*

OSMAN Köylü ne demez sonra?

SULTAN *(Kendinden emin)* Uyu hele, diğnen.. Daha sabaha yıl var. Gün doğmadan neler doğar deyi boşa laf etmemişler.

OSMAN *(Gelinin bu kararlı konuşması üzerine teselli bulmuş, gözlerini yumar.)*

(Işık söner. Yeniden yandığında ilk horoz sesleri gelmektedir. Gelin ve damat geceki yerlerinde uyuya kalmışlardır. Oturduğu yerde uyuklayan Sultan birden uyanır. Her şeyleri hatırlar. Acıyarak Osmana bakar. Osmanı uyandırmamaya dikkat ederek kalkar. Yedek yatak çarşafını alır. Arıyarak üstünde bir çengelli iğne bulur. Hep gözü Osmanda, kulağı kapıda, çarşa-

fı yere serer. Sol kolunu sıvar. İğne ile kolunu kanatır. Kan çıkınca kolunu çarşafın ortasına tutar. Yeteri kadar kan aktığına emin olarak, kolunu çeker. Kan akan yeri emerek ,sağ eli ile çarşafı yakalar, toparlar. Tam bu sırada da Zeynep kapının açıldığı yere gelmektedir. Sultan kapıyı aralık ederek, kendisini göstermeden çarşafı kapının önüne bırakır. Zeynep çarşafı alır, sevinçle açar. Kanı görünce iyice sevinir. Ne yapacağını bilmez. Bir daha açar bakar. Ağlamaklı dualar eder, sonra çarşafı kavradığı gibi koşarak çıkar. Sultan hep uyuyan Osman'a bakmakta, bir yandan da kolunu emmektedir. Sonra bir ses duyarak pencereye gider. Pencereyi sessizce açarak, dışarı bakar. Osman uyanmıştır. telaşla doğrulur. Etrafına bakar.)

OSMAN *Nirdesin kız? Sabah olmuş... (Sultanı görür.) Ne yapan orada? Aman davranalım... şinci gelirler çarşaf deyi...*

SULTAN *(Hemen acele koşunu indirerek dönmüştür.) Geldiler bilem... (Pencereyi göstererek) Aha bak buban...*

(Osman bu sırada ayağa kalkmıştır.)

(Kuvvetli ve yakın bir silah sesi duyulur. Osman eli kalbinde yere düşer. Ölmüştür.)

SULTAN *(Koşar) Buban silah atıp ilân etti köye... Döl deyi keder edersen, Allahın gecesi bi bu gece değil ya... (Eğilir, dikkatle bakar, öldüğünü anlıyarak basar*

çığlığı.) Amanın yetişsin... tez yetişsin... (Ölünün üstüne kapanarak bağıra - çağıra ağlar.)

(Gelinin ağlamalarını duyan Zeynep ile gelin yatağını düzelten geceki kadın koşarak girerler. Ana atılır, gelini hışımla oğlunun üstünden çeker. Osman'a bir an inanmaz, korkulu gözlerle bakar, sonra üzerine kapanır.)

ZEYNEP Gelin odalarında galdı guzum... Gara gözlüm, garip Osmanım... Gerdeğe girdi de bi daha çıkamadı.

KADIN *(Dövünerek)* Oy Osman oy... oy deliğanlım oy...

ZEYNEP Oy civanım... buban girdi ganına, buban...

KADIN Oy Osman oy...

ZEYNEP Bubası, bubası... tez gele göre bubası...

KADIN *(Sultan'a)* Gız seni o gadar da öğütledik. Aman dedik...

ZEYNEP *(Osman'ı bırakarak, kalkar sessiz ağlayan Sultan'a saldırır.)* Gelin döşeklerine çekip de guzumu, başına bu halları sen mi getirdin gız? *(Gelini çekiştirir, tırnaklar.)*

KADIN Oğlanın yüreği dedik sana...

ZEYNEP Ciğerlerine gurt düşesi, o kadar mı ataşlıydın? *(Sultanı iteler)* geç git buradan, gözüm görmesin seni... *(Sultan kapıdan çıkacakken bu sefer de çeker)* Dur

nereye? Davacıyım senden gız gancık...
Guzumun hesabını ver bakalım.

SULTAN Ana ben...

(Yıldırım gibi Kâzım ile sağdıçlık yapan köylü girerler. Kâzımın elinde tüfenk vardır.)

KÂZIM Noluyo gız?

ZEYNEP *(Sultanı bırakarak, acılı ve kinli bir sesle)* Al bakalım Kâzım ağa, al. Al gör oğlunu... Gör Osmanı...

KÂZIM Nolmuş ona? Hey Osman ne yatan. Galk hadi.

ZEYNEP *(Kocasına belki ilk olarak dikiliyor)* Bağırma ağa, bağırma ölüsüne bağırma barım...

KÂZIM *(Odadakilere bakar. Ağlıyan yüzler umudunu kırmış Osmanın başına çöker.)* Vah Osman... Ne yaptın hay oğul... *(Bu sözler kadınların ağıtlarını yükseltmelerine yetmiştir. Kâzım birden doğrularak çıkar.)* Susun ulân. Susun, ses etmen... *(Sağdıçı açık pencereyi göstererek)* Tez kapa şunu, ses dışarı çıkmasın... Kapıda dur sonra, kimse girmesin... *(Sağdıç şıp şap denilenleri yapar.)*

ZEYNEP Getti yavrum, getti. *(Kadınlar gine seslerini yükseltirler.)*

KÂZIM Ses etmen derik size... *(Sultan ve kadının susar. Ana orak olmaz. Tüfeği anaya doğrultarak)* Sesini kes, yoğsa garışmam beni gatil eden ha...

ZEYNEP (*Göğsünü tüfeğe siper ederek*) Vur, ne beklen vur. Bet zâtı Can-evimden vurulmuşum, çek bi de sen vur... (*Osmanın üstüne kapanırken*) Vurda, Osmanımın yanına yatırın beni.

KÂZİM Galk gız hadi... Sofrayı hazırlan, durman... Köylü davete gelecek. Çarşaf getti... Tüfek attık bildirdik. Osman öldüyse döl bıraktı ardından.

(*Sultan birden ağlamasını yükseltir.*)

KÂZİM Kez gelin.

SULTAN (*Hıçkırır hıçkırır.*) Emme buba... emme... (*Utanarak*) Döl yoh.

KÂZİM (*Anlamamış kadına*) Ne der o?
(*Kadın öniüne bakar.*)

KÂZİM (*Üsteler*) Ne diyo gız?

KADIN (*Utana-sıkıla*) Döl yoh diyo... (*Birden Sultan'a*) Senin ağzın yoh mu gız?

SULTAN (*Başı önde*) Ziyadesiyle hastaydı aşam...

KÂZİM Yalan. Biz gördük kapıdan, dipdiri idi.

ZEYNEP (*Fırlar, gelinin karşısına dikilir.*) Boynuna altın takardı ya gız uğursuz. (*Altına sarılır, koparır alır.*) Sende mi bırakacağım sanın? Heç şüpeniz olmasın oğlana bu gız...

KÂZİM(*Şüphesi artarak*) Ya çarşaf gız? (*Tüfeği geline çevirir.*) Eğer Osmana bi şey ettiysen, leşini sererim onun yanına...

SULTAN Vallâ billâ buba... (*Hemen kolunu sıyırır.*)

ZEYNEP Ne yapar o? Ne deyi erkek yanında golunu sıyırır? Ne idiği belli oldu aha... Ne beklen, çek, vur. Osmanın ganını garşıla.

SULTAN (*Kolundaki yarayı göstererek*) Golumdan ben gan akıttım çarşafa...

ZEYNEP Amanın, neler de bilirmiş, bah şuna...

SULTAN Nidem ana? Osman kıpırdayamıyordu yatakta... altından çarşafı alamadığımdan, yedek çarşafa akıttım hem...

KÂZİM (*Tüfek yavaş yavaş yere döner.*)

ZEYNEP (*Kocasını yeniden kızdırabilmek için.*) O dedi de biz de inandık, nereden bileceğik öyle olduğunu?

KÂZİM (*Yere dönmüş tüfek doğrulurken*)

SULTAN Yenge bilir.

KADIN Aşam ben onardıydım yatağı... durun, şinci anlarım... (*Koşarak yatağa gider çarşafı uzun uzun inceler. Gergin bir an. Döner*) Allahtan gorkarım ben, doğru der. Çarşaf degeşmemiş.

KÂZİM (*Tüfeğin namlusu düşer. Osmanın ölüsüne.*) Öyle yaşamaktansa, böyle ölmek daha eyi.

ZEYNEP Bu uğursuzdan yana mı çıkan herif?

KÂZİM Benim şerefimi düşündüğü için çıkarım ya...

ZEYNEP (*Yenik.*) Öyleyse heç bekleme çek fur beni, ben oğlumla yatayım torpakta, sen de gelini nikâhla...

KÂZIM Namussuzluğun heç lözümu yoh. (*Bir an düşünür.*) Gelini Veliye nikâhlıyacağım. Bizim göçük oğlana...

ZEYNEP Veli mi den? Barnak gader çocuk. Ya beni öldürün ağa, ya o gız gider köyüne...

KÂZIM Dört bin gayme n'olack o zaman? Bunca tarla - tapan, bağ - bahçe n'olacak? Ne deyi böyle güçlüsünü aldık gelinin hem? Aha senin bu maraz oğlanın yerine çalışa deyi...

ZEYNEP Oy Osman galk da bubanı duy. Seni oğlu yerine bilem gomaz hay Osman...

KÂZIM O oğlan senin sinsilene çekmiş. Zürriyetime maraz gattın, çoh dır dır etme gayri... (*Bağırır*) Haydin, davetlileri garşılaysın. Sonra da ölünün çaresine bakırık... Döle gelincek, eyi gulak virin lafıma; soranlara, gocasının ölümünden sonra zayi etti dersiniz... ağnaşıldı mı? Acıdan gelin çocuğu düşürdü diyeceğniz.

— İ K İ N C İ G E R D E K —

(Önceki bölümdeki gelin odası ve bu odanın kapısının açıldığı yer. Gelin içerde duvağı örtük, yalnız beklemektedir. Arada bir kapıya kulak verir. Sonra birden duvağını açar. Yorgun, çizgili, kahırlı bir yüz çıkar meydana. İlk gerdeğin Sultan'ından pek az şeyler kalmıştır, bu yüzde. Dışardan gelivermelerinden korkarak aynaya koşar. Bakar. Yüzünün derilerini yok etmek ister gibi elleriyle sıvazlar, ne yapsa çeresiz. Aynadan döner. Düşünür. Derken dışardan gürültüler, anlaşılmaz konuşmalar duyulur. Gelin duvağını çabuack örter.

*Kapıya yakın bir yere giderek dikilir, bek-
ler.*

*Konuşmalar yaklaşmıştır. Odanın kapısı-
nın açıldığı yere on yedi yaşlarında bir de-
likanlı olmuş olan Veli, babası Kâzım, ana-
sı Zeynep, Ali, Haoer ve Sağdıç girerler.
Kâzım ile Zeynep Veliyi birer kolundan ya-
kalamış ayrı ayrı yönlerle çekiştirmektedir-
ler. Kâzım gelin odasına doğru çeker. Bu
çekiştirmenin dışardan beri sürdüğü bel-
lidir. Diğerleri ise kızgın karı-koca arasına
girmeye pek cesaret edemiyerek olayı he-
yecanla izlerler.)*

KÂZIM Gız goyver diyok sana... Ulâ belâ bu
gare be. İtin değel sahabının hatırı demiş-
ler, iki canlı olmasa yapacağımı biliyom
ben emme ... Allah yarattı demez, vallâ le-
şini sererdim yere.

ZEYNEP (*İnatla kola asılarak*) Ser ağam, ne
durun ser. Ben ölmeden bu oğlan o eşikten
içeri adım atamaz.

KÂZIM Hasbin Allah.. (*Diğerlerine*) Vallâ gar-
nındaki sabiye acıyom canım.

ZEYNEP Esas büyütüp bu günlere çıkardığın
Veli'ye, aha bu oğlana acı ağam

SULTAN (*İçerde kızar*)

ZEYNEP Oh nolur, beni de, garnımdakini de çiğne geç emme, Velimi bırak. Gıyma guzuma.

HACER Vıy anam, ne den Zeynep bacı?

ALİ Bu oğlan nere giderkine?

HACER İçerdeki kız Velinin nikâhlısı değil-miki hay bacım?

ZEYNEP Ne bakan nikâha sen? Köylü ileri-geri konuşmaya deyi gıydık o nikâhı... Gızınızın bi yol döşegine uğramadı oğlan. Gözgulak oldum.

KÂZİM Eyi bok yedin. Bizi bi kere daha masarifa soktun. Aha düğün ederik gendi aramızda.

ZEYNEP Ne düğünü? Bunlar mı düğün konukları? Kim duymuş, kim gelmiş? Hani nırde gelin?

SULTAN (*Üzülr*)

HACER İçerdeki ne?

ZEYNEP (*Kapıya, kinle*) O mu gelin? O Osmanımın gatili.

HACER Etme bacım, Osmanı Sultan mı öldürdü ki?

ALİ Marazlının biriymiş zatı.

HACER Asgeriyeden bi adamı boşa çürüğe ayırmazlar.

KÂZİM (*Onuruna dokunulmuş*) Bilir-bilmez konuşma Hacer garı, bilirbilmez konuşma.. Ne çürüğü? Allahın emriyle öldü Osman.

ALİ Amennâ, ölmüş, getmiş. Mevlâ rahmet eyleye.. Elden ne gelir?

HACER Hemi daha ne Osmanlar doğurun bacım. Tohumuna, toprağına guvvet.. Allah size ömür vere.

ZEYNEP Oh, ne gıyak ya.. Ben doğuram gızınız yesin hemi? (*Veliye iyice asılır*) yoh, yağma yoh. Benim gözüm bi eyi açıldı. (*Kapıyı işaretle*) Evimde on yıl yılan gibi beslediğim yetmez mi? Osmanımın gatili, on yıl ekmeğimi yedi, salındı gezdi evimde.

ALİ Gızı istemezseniz alır giderik.

KÂZİM (*Kola iyice asılarak*) Yoh canım sende. garı lafına ne bakan?.

ZEYNEP Salmam oğlanı o uğursuz yere... Orası Osmanımın mezeri. On yıl önce o gız Osmanımı gelin odalarına serdiydi. Düğün ekmeği ,ölüm ekmeği olduydu. (*Kocasına*) Aklından çıktı mı ağa? Bırah gızlarını, alıp gitsinler.

ALİ Giderik. (*Kapıya yönelir.*)

KÂZİM Eylen Ali. Sana garı lafına ne bakan derik. Bu hanede söz sahabı o mu, yoğsa ben mi? (*Karısına*) Bırahacağın mı, bırahmıyacağın mı oğlanı?

ZEYNEP (*Kola sarılır*) Bırahmam.

KÂZİM Seni bubasının kemiğine tükürdüğümün seni...(*Karısını hırsla bir tekme sallar*) De koyverme bahalım.

ZEYNEP (*Kolu bırakır, acı ile kıvrılır*) Anam...
Anam... Anam öldüm Anam.

KÂZİM Hak etti itin dölü.. Esik esikliğini bil-
meli canım.. Tez götürün içeri..
(*Hacer ile sağdıç inleyen Zeynebin kolları-
na girerek çıkarlar*).

KÂZİM (*Veliyi kapıya doğru çekerek*) Yürü
Ulân..

VELİ (*Direnerek*) Bah buba.. balı sana ne de-
yim..

SULTAN (*Kapıya yaklaşarak merakla kulak
verir.*)

KÂZİM Bubana da, anana da dedirtme beni...
Ananı gördün aha.. Garışmam sonra..

VELİ Buba...

KÂZİM Yürü, çoh laf etme. Sende anağın ha-
vasından çalan emme, benim başlık verip
acerbi gelin alacak gücümü mü galdıki..

VELİ Diğne buba...

KÂZİM Gir içeri.. (*Velinin direnmesi üzerine.*)
Ne bahan ulân Ali? Yapışsana şunun go-
luna..

ALİ (*Oralı olmadan*) Bu iş zora gelmez. İste-
mezse gızı.

SULTAN (*Üzüntülü kapıdan çekilir*)

KÂZİM Ne demek ola istemezse? Eşşek gibi is-
teyecek, hemide eşşek gibi vallâ (*Aliye de
kızdığı için Velinin koluna olanca gücü*

ile asılır. Kapının yanına getirmiştir. Kapıyı açar. O hırsıyla Veliyi içeri iteler. Hem men kapıyı örterek, kapıyı üstten kilitler. Anahtarı cebine atar.) İstemezseymiş.. Ona mı soracağız ki? Neyi varmış hem bu gelinin? Tarla, dam, ev hepiciği gelir elinden..

ALİ (*Kendi kendine gibi*) Yoğsa ben gızı alır giderim. Benim de tarlam tapanım.. Anası gocadı gayri..

KÂZİM Ne gızından laf eden be Ali? O gayrik Velinin garısı ve de benim gelinim. Hadi gidelim, hadı.. (*Alinin kolundan tutar, çıkarlar.*)

(*İçerde bir an şaşkınlık içinde kalakalmış Veli kapıya yüklenir. Kapı açılmaz. Pencereye koşar. Dışarıya bakar. Vazgeçerek yine kapıya gelir, zorlar. Bunları yaparken Sultandan çekinen utanan bir hali vardır. Ne yapıp-edip odadan çıkmak için sabırsızlanır. Sonra umutsuzluğa düşer. Geline hiç bakmadan, arkası dönük konuşur. Sesinde bir yalvarma vardır.*)

VELİ Nideceğik Sultan aba?

SULTAN (*Gelindir, göveyiğe öyle birden konuşmak olmaz.*)

VELİ Sana derim.. Oh nolur abam. Bi goleylik düşün hele..

SULTAN (*Susar*)

VELİ Etme, bana bi akıl vir nolur..

SULTAN (*Susar*)

VELİ (*Sultandan umudu kesilerek pencereye bakar.*) En eyisi camdan dışarı atlamak gine..

SULTAN (*Kıpırdar*)

VELİ Nolacağısa olsun.. (*Pencereye doğrulur*)

SULTAN (*Veli pencereye varırken arkasından yetişir, ceketinin eteğinden sımsıkı yakalar.*)

VELİ (*İlkin bir mâna veremez sonra*) Gorkma aba.. oradan atlamakla bana bi şeycik olmaz.. İt ürürse o kötü derim aha. Bubam duyarda... (*Pencereye doğru bir adım atarak*) Nidelim? çaresiz kaldık.

SULTAN (*Eteği bırakarak hemen pencerenin önüne dikilir.*)

VELİ Sen heç gorkma. (*Kapıya doğru*) Onların Allah belâsını verecek, görün yakında.. Benim burada bi dakke daha eylenmem en büyük günah.. Osman ağamın mezerinde kemikleri.. Koyver aba.. (*Pencereye saldırır*).

SULTAN (*İter.*)

VELİ Ne yapan aba? Yoğsa burdan çıkmaya bi akıl mı virecen? Hadi, nolur...

SULTAN (*Başıyla «Hayır» der*)

VELİ Allah etmeye, sen de onlar gibi mi düşünün yoğsa? (*Gine pencereye doğru bir hareket*)

SULTAN (*Yerinden kıpırdamaz*)

VELİ Sen aba ?. Sen, beni büyüten.. bana her bi şeyleri öğreten...

SULTAN Ağnaşılan bunu da öğreteceğik. (*Dizlerine vurarak*) Amanın heç görülmüş şey mi gonsular.. Gelin güveyiğe sağdıçlık eder.. Gaderimiz de bu da varmış. Bah eyi diğne.. Gerdeği giren güvey

VELİ (*Hayretle*) Güvey mi den?

SULTAN O gadar da değel Ulân Veli, o gadar da değel. Gelin, güveyiyi de mi bilmemki-ne? Ben gelin...

VELİ Gelin?

SULTAN Ya ne ki? Bu gılık ne olur, bu duvak ne? Ben gelin sen güvey.. Eyi gulak vir şinci. (*Öğretmen gibi*) Güvey gerdeğe girinde ilkin gelini gonuşturalacak. Yüz görümlüğü takacak sonra. Yüz görümlüğü takacak kine, gelinin duvağını aç. Ağnan mı? (*Bekler, sonra*) Hadi Bakalım Veli.. (*Bekler Veli şaşkın, hiç bir hareket yok, daha sert*) Ne durun hadi, aç duvağı...

VELİ (*Geri geri çekilerek*) Allah etmeye ...

SULTAN Biliyom, teze gız yüzüne benzemez yüzüm.. Ben de senden yüz görümlüğü ne-yi istemiyom.. Duvağı aç yeter..

VELİ (*Hep çekilerek*) Yoh.. yoh..

SULTAN (*Üzerine doğru giderek*) Onu da ben yapam hadi. (*Sinirli duvağı açar. Yüzü*

hiddetten kasılmış, azarlar) Boyu devrile-
si seni.. bu yüzü eyi bilin.. emme bu hale
nası geldi nerden bilecen. On yıl evveli te-
ze gelin geldiğimde, böylemiydi bu yüz?
Ağan Osman duvağı açınca şark deyi ye-
re serildiği şuracakta (*Övüngeç*) Solu-
ğu kesildiği ağanın..

VELİ (*Katili yakalamış, dikilir.*) Ağamı sen
öldürdün demek?

SULTAN (*Özür diler yollu*) Yüz gözelse suç be-
nimmiydi ki Veli? Yaratıştı, yaradan bi
yol.. (*Ellerini yüzünde gezdirerek*) Emme
şinci. Kırcalının çorağına döndü.. Ah, ah..
(*Birden kendini topluyarak şiddetle*) Yü-
zümü bu hallara getiren sensin ulân Veli,
heç kimseler değil sen..

VELİ (*Bayağı korkmuş*) Ben mi den?

SULTAN Sen ya.. Ahlından ne tez çıktı? On yıl
önce soğulcan gibi bir öğlandın.. Sümükle-
rin burnundan aşağı akar gider habire. Te-
mizlerdim sümğünü, suratını.. Her bi nazı-
na «He» der, ceviz, aşık oynardım seninle
birlik.. De bakalım yalan mı?

VELİ (*Karşısındakinin ciddiyeti karşısında ge-
ri geri çekilerek*) He.

SULTAN (*Velinin üzerine yürüyerek*) Bubağın
buyurduğu işleri senin yerine kim yapar-
dı? İnkâr gel bahalım, kim yapardı? Tar-
la ahır yorgunluğu, sen ırmakta çimesin

deyi, öküz gütmeye kim giderdi yazıya?

Kim keçileri sürerdi dışarı, de bahalım?

VELİ (*Geri çekilerek*) Sen aba.

SULTAN (*Üzerine giderek*) Eller öz çocuklarını bağrına basarken, ben seninle sancılanır, hoca, ilaç deyi gonşulara goşar, gözü-mü kırpmazdım başucunda

VELİ (*Hep çekilerek*) Doğru den.

SULTAN (*Hep üzerine giderek*) Geceleri akanlarınla oyuna, kaçanda, itin başını beklerdimki, buban uyanıpta seni dövmeye deyi

VELİ (*İyice suçlu*) He haklısın.

SULTAN Gelirdin oyundan üstün kir-pas içinde... Toza, çamura bölenmişsin bi eyi.. Tan yerleri atmadan galkar işliğini, şalvarını yur-arıtır yeniden virirdim sırtına.. Şinci sana sahap çıkan anan nirdeydi o zaman? O inkâr gelse, sen inkâr gelsen, gonşular biliyo aha... Tüm köy ısbat aha..

VELİ (*Çekile çekile duvara dayanmıştır, Tokatı yedi-yiyecek bir çocuk haliyle*) Yoh. Hakkını inkâr gelmem. Sen bana anamdan ileri baktın..

SULTAN (*Oğlunu dövmekten vazgeçmiş bir ana gibi ,Veliyi bırakarak kendi derdine gömülür.*) Bahtım, bahtım emme. Yaptığıma, ettiğime karşılık ne gördüm? Demin görmenmi gavur anan salmazdı seni içeri..

Sen de kaçmak istersin telimle, duvağımla
bırakıp...

VELİ (*Acır*) Emme, aba, etme aba..

SULTAN Kâzım ağanın tarlası, malı, oğlu, bah-
çesi yedi bitirdi bizi. Gayri bundan kelli
yüzümüze klm bakar? (*Veliye*) hakkın
var arslanım, var git (*Ağlar*). Ben edece-
ğimi bilirim.

VELİ Aba nidecen?

SULTAN (*Hıçkırıklar arasında*) Böyle yaşa-
madansa, gider kendimi ahıra asarım daha
eyi.

VELİ Aklını mı yitirin aba? Bah aba. sen.. sen
aba.. (*teselli etmek ister, laf bulamaz.*)

SULTAN Benim mömkinim kesik.

VELİ (*Zorlukla*) Ne demek ola? Sen daha. Sen
eyisin.. demem şukine sen gözelsin daha
vallâ derim inan... hillâfım yoh... sana şu
bizim köyde ilâyık...

SULTAN Kimseler ilâyık değil bana.. onun için
sende benden kaçanya aha..

VELİ (*İçtenlikle*) Değel vallâ...

(*Susarlar.*)

SULTAN (*Umutla birden*) Ey, ne demeye?

VELİ (*Başı önüne düşerek*) Ben... ben Hay-
riyeye söz virdim de aba...

SULTAN (*Birden dikilir*) Hayriye... Türkücü-
lerin gız mı o?

VELİ He.

SULTAN Vah, vah... Hayriye ha?

VELİ (*Önemle*) Nolmuş Hayriye'ye?

SULTAN Ciğerlerine gurt düşe o Hayriyenin...
Tez zamanlarda ölüm döşeklerine serile
ilâha...

VELİ (*Sertlenerek*) Ne yapan canım? Yazık
değelmi gıza Ne isten elin gızından?

SULTAN Ya o elin gızı ne ister benden? Be-
nim büyütüp ettiğime sahap çıkar. Yazık
mı den, yazık mı? Nasıl ki o gancık seni
çalar elimden, bi şeycikler demem sürüm
sürüm sürüne... oh, ben seni o gadar ma-
razdan, çıbandan goruyam bu günlere çı-
karam, o bitliye yara hemi? (*İyice kızar*)
Yoo, yağma yoh, Buban, anan bilem ıra-
zı gelmez buna... (*Kapıya koşarak*) Çığı-
rıp onlara demeli...

VELİ (*Sultanın önüne dikilerek*) Ne yapan
yavu?

SULTAN (*Kapıya vurmak için sıkılmış yum-
ruklarını hırsla Veliye indirerek*) Sen ne
yapan? Sen ne yapan ya? Sen ne yapan?
Sen ne yapan eşşeğin sıpası... (*Vurmak-
tan yorularak yere yığılır, hıçkırarak.*)
Ben senin nikâhlın değelmiyim? On yıldır
ne deyi beklerim ben? Yamaçtaki yemiş

vermez kel ahlat gibi böyle ömür mü tüketecem ben? De bahalım, hayalladığım bebelerin beşiğini Hayriye kız mı ırgalıya?

VELİ Bu gece Hayriye'ye gitmesem, beni evlendi deyi gendini ırmağa atacak.

SULTAN (*Gözlerini silerek kinle*) Atsın... (*birden kalkarak Veliye yapışır*) Koyvermem seni... (*Veliyi yatağa doğru çekeerek*) Hayriye'den bana ne? Bana sen ilâzımsın.

VELİ Hayriye ölende...

SULTAN (*Şehvetle*) Ölsün, gel hadı...

VELİ Hayriye ölende ben de yaşamam. Kavlimiz var.

SULTAN Gel Ulân, gel...

VELİ (*Silkinerek Sultanın elinden kurtulur. Bir tabanca çıkararak şakağına dayar.*) Sıkarım kafama bir kurşun...

SULTAN (*Korku ile tabancaya atılır*) Deli olma, deli olma ulân Veli... ver o silahı bana...

VELİ (*Tabancayı kaçırarak, içli*) Hayriye kız gendini ırmağa atsın... ölüsünü bostanlarda ırmak gıyıya vurada ben duram ha? Vallâ öldürürüm gendimi...

SULTAN (*Yenik*) O kadar yangısın demek? Olanlar olmuş desene...

VELİ Başımızı alıp gideceğik... şehre mi olur, başka köye mi...

SULTAN Sana gideceğiniz yeri suval eden mi var? Gidin, cehenneme gader yolunuz var.

(ARA)

(Sultan koşar lâmbayı üfler. Pencereden dışarısının soluk ışığı girer.)

SULTAN *(Olduğu yerde dikilen Veliye)* Ne dikilip durun, hadi.. Dışardan gözükme deyi öfledim lambayı.. koy o silahı cebine hemi..

VELİ *(Tabancayı cebine kor. Sultanın eline atılır)* Abam, abam, ellerini öpem abam. Senden gayrisi beni ağnamaz zati.

SULTAN *(Pencereye gider, camı açar.)* Laf edenece tez ol hadi. İt bu yanlarda olmaz geceleyin ,gorkma..

VELİ Elini öpmeden şurdan şura adım atmam.

SULTAN *(Kızgın)* Gıza geçikin ulâ.

VELİ Nolursa olsun, elini aba...

SULTAN *(Elini uzatır, başını başka tarafa çevirir.)*

VELİ *(Uzun uzun öper. Sonra pencereden dışarı ters dönerek sallanır. Ellerini penoerenin kenarından tutmaktadır. Yalnız başı görünür.)* Hayriye gız ölende gafama gur-

şunu sıkarım emme. Aklına bi iyi yaz aba. Sen de gendine bi şey edecek olursan.. (Ara) Hoşca gal abam.. (Kaybolur.)

SULTAN (Pencereden endişe ile izler. Velinin uzaklaştığını anlayınca gönül rahatlığı ile pencereden çekilir. Camı kapar, etrafı dinler, sonra yatağa oturur. Esner. Esnemele-ri dayanılmaz bir hal alır.) Bu gece bi iyi uyuyam barım. (Eliyle yokluyarak) Bu döşek yumuşacık hem.. on yıl varki uykularım kısa. (Uzanır, uyur)

(Bir süre pencerenin sönük ışığı ile aydınlanan gelin odasının o zavallı hali.. derken ışık söner.. pencere yavaş, yavaş aydınlanır, sabah olur. Sultan geceki uzandığı yerde ölü gibi uyumaktadır.

Kapının açıldığı yere sultanın anası Hacer gelir. İlkın çekine çekine kapıyı tıklatır. Ses çıkmayınca iyice vurmaya başlar. Gine ses çıkmaz.

HACER Sultan, Sultan.. Gız Sultan, uyanın gayrik, el-alem ne demez sonra? Noldu bunlara? İçeri haber edem en iyisi (Koşarak çıkar. Az sonra Kâzım ve Ali ile gelirler.)

KÂZIM Gece bizim garı sancılandı durdu. Ah- lım başımda değel pek. Anahtar bende.. (Cebinden çıkararak Hacere uzatır anahtar) Açta kapıyı öyle sesle...

HACER O gader vurdum, duyuramadım. (Anahtarla kapıyı açarak) Sultan, Sultan.

KÂZİM Galkın ulân Veli. (*Hecere*) Gadınsın,
gir içeri, çekinme..

HACER (*Yavaş yavaş kapıyı açar, içeri girer*)

KÂZİM (*Aliye*) Oğlan oluncak değme keyfine
ha.. iki düğün bir arada say sen.

ALİ İşallâh..

HACER (*Yatakta Veliyi görememiş, şaşkın*)
Sultan.. Gız Sutlan.

SULTAN (*Hiç telâşsız doğrulur*) Noluyo, ne
var? Senmisin ana?

HACER (*Aranarak*) Veli nirde, güvey nirde
gız?

SULTAN (*Üzerine sakın bir hal gelmiştir. Cevap vermeden kalkar, üstünü-başını düzeltir.*)

KÂZİM Noldu Hacer garı?

HACER Veli yoh içerde, güvey yoh..

KÂZİM Ne der ulâ o? (*Hemen aralık kapıdan içeri dalar. Ali de arkasından*)

HACER Gız ne deyi laf etmen? Nerede Veli?

KÂZİM Nolmuş Veliye? (*Aranır*)

SULTAN (*Gayet sakın*) Getti. pencereden...
gaçtılar...

KÂZİM Kiminle?

SULTAN Köyden bi gızla..

KÂZİM Kimin gızı?

SULTAN Bilmem.

KÂZİM Ne deyi bıraktın yakasını oğlanın?

ALİ (*Bir gizli sevinci var*) Diğner mi, erkek o..

KÂZİM Yoh öyle deme, bağıırıp-çığırса duyar yetişirdik.

SULTAN Doğru, ben koyverdim.

HACER Bak boyu devrilesiye..

KÂZİM Görüyon mu yediği haltı?

ALİ Niye deyi sorun canım, oğlanı beğenmezdi heral.

SULTAN (*Sakin*) Yoh. Hani buba, güçükken. Gafesten keklіği salıverdiydim harmanda.. Dişi gelir öter dururdu hep etrafta... yüreğim el virmediydi de..

HACER Töbe bu bizim gızda heç ahıl yohtur.

SULTAN Öyle deme ana, gafesten gurtulanda ne gettiydiya keklik.

KÂZİM Kes dırdırı gız gelin? Vaktiken de bize tez, Veli nereye getti?

SULTAN Habarım yoh.

KÂZİM Ben şinci onun... (*Kapıya doğrulur.*)

SULTAN (*Yalvararak*) Eylen buba... boşa yorulun hem... te gecedен gettiler. Onlar şinci çohtan bi köyü tutmuşlardır. Oh, nolur, buba, helbet bi yol döner gelirler. Nolur, elini vir effet.

KÂZİM Bu gelin deli vallâ...

HACER Demem mi heç akıl yoh. Aha o zamanda, harmanda kekliği goyverincek... bubası çifteye sarılıp ateş edeceği de...

SULTAN (*Kâzıma*) Sen büyüksün buba... etme buba... gıyma...

HACER Aha böyle yalvardıydı «vurma» deyi bubasına.

ALİ (*Karısına çıkışır*) Kötümü yani kız? Keklik eşine gavuştu.

HACER Ya bu kız n'olack eşsiz? Böyle çocuk-suz, dölsüz?

SULTAN (*Rahatlıkla*) Çalışırım ana.

ALİ Eh, bah işte kızın bi düşündüğü var.

SULTAN Çalışırım. İş görürüm, ben. Çifti, orktı, harmandı ne olursa...

ALİ (*Sevinir*) Eferim kızım, eferim.

SULTAN (*Devamla*) Bah göreceğiniz Sultan gelin neymiş? Dillere nam salacağım Sultan gelin deyi... Bi Sultan gelin varmış, Hay maşallah on ırgat tüketir diyecekler.

KÂZİM (*Sultanı ilk almaya geldiği zaman söylediği gibi*) Hay maşallah.

ALİ Emme ağa...

SULTAN Varam öküzlere bakam, geç oldu.

HACER (*Kolundan tutarak*) Gız bu kılıkklan öküz başına gidilir mi?

SULTAN (*Dokunaklı*) Niye, ben gelin değelmiyim ana?

ALİ Dur durduğun yerde gız. Bu eyice ahlını
yitirmiş ağa. Sana gelmez gayri. Barım
biz alıp gidelim.

KÂZİM (*Hemen Sultanın kolundan yapışarak*)
Gözü açıklığın heç lözümu yoh Ali. Gar-
sında senin kim var ulâ Bırakırmıyım ge-
lini heç?

ALİ Emme güveyi yoh.

KÂZİM Eyi den ya, tam üstüne bastın aha...
Birincisi öldü oğlanın...

HACER Bu gız mı öldürdü ki oğlanı?

KÂZİM Kimin öldürdüğü möhim deġel. Oġlan
yoh ya meydanda ona bah sen... Veli der-
sen, aha ağzıyla ikrar gelir, gendisi ga-
çırmış. İki oġlandan oluncak, nolacak çif-
tim-harmanım benim? ortakçılar elinde mi
galacak... Gelin bahacak. Hemi dört bin
gaymeyi boşa saymadım buna... (*Ali ko-
nuşacakken*) Dur hele... (*Dinler, sonra Ha-
cere*) Bah bahalım, bizim garı kurtuldu
elleham. (*Hacer çıkar*).

ALİ Ben de tarla çoġaldı.

KÂZİM Duyarık, gızın başlık parasından yap-
tın onları...

ALİ Gız başlık parasını on yıldır ödedi sana...
Demem o ki, el adamı ile irençberlik güç
oluyo.

KÂZİM Benim demem de o ya...

ALİ Gız bana ilâzım.

KÂZİM Ulâ bu benim gelinim.

ALİ Oğlan kaçınca nikâh boş düşer. İş mahkemeye dökülecek olursa, kızı bana, bu basına virirler. Ağa adamsın, ahlin erer buna... Eyimisi yol yakinken... (*Sultanın bir koluna da o asılır.*)

KÂZİM (*Kızarak Sultanı şiddetle kendisine çeker*) Bana ganundan, mahkemedan mi laf eden ulân Ali. Ağnaşılın senin bitin iyice ganlanmış. Öyleyse al sana cuvap virem; oğlum ganun köy yerinde pek sökmez emme, madâm ki ganun den, ganuni iş yapmasını da biliriz biz. Zati bu gelini nikahsız tutup da köyün diline düşmekte işime gelmez.

ALİ Kime nikâh edecen?

KÂZİM Aha nirdeyse bizim garı gurtulur. Çocuğa nikah ederim.

ALİ Töbe, töbe... ileri giden ağa? Erkek olacağını nirden bilin?

KÂZİM Benim sulâlemde kız çocuk olmaz.

SULTAN (*Kurtulmak için çırpınarak*) Ben çocuk bahmam gayri.

ALİ (*Sultanı çekerek*) Görün kız da istemez.

KÂZİM (*O da çeker*) Sen onun istememesine ne bahan? Çocuk bahmakta bir iştir. Gelin dediğin de her bi işi göreceksin. Gız gelin, sen benim oğlumu büyüttün emme, elinle de kaçırдың. Buna ne diyeceğın bahalım. (*Meydan okur*) Bi dava edecek

olursam, sen de, buban da görürsünüz ga-
nûnu...

ALÎ (*Yenilmiş ama Sultanı bırakmadan*) Oğ-
lan olmaz işallah.

HACER (*Koşarak gelir*) Gözün aydın ağa,
gözün aydın.

KÂZİM (*Zaferle Ali'ye doğru*) Bi oğlum oldu
nur topu gibi ha?

HACER He, göz aydın isterim.

ALÎ (*Kızgın*) Göz aydınının yere bata ilâha.
(*Sultanın kolunu bırakır.*)

KÂZİM (*Sultanı çekerek*) Müjdene bi altın
benden Hacer garı...

HACER (*Sevinçle*) Deme ağa?

KÂZİM Vallâ derim. Bozdur altını dört yüz
gayme eder tamam. (*Aliye doğru*) Böyle-
ce bu gelin bana, 4400 gaymeye gelir de-
mek oluyo.

ALÎ Ya onca çalıştığı?

KÂZİM Ya onca yediği-içtiği? Üstü-başı, ur-
bası? (*Sultan'ın kolunu bırakmadan*) Oğ-
lanın biri getti, biri geldi, Öbür it de dö-
ner dolaşır gelir helbet... (*Sultan'ı çeke-
rek.*) Yürü haydi gız, ne surat eden öyle?
Nikâhsa, nikâh, oğlansa oğlan sana... Bi
acer yavukluki, gönlünce böyüt, çıkar or-
taya... emme buna eyi sahap çık ha, ga-
cırma elinden, sıkı tut...

Haziran 1964, Ankara

Mustafa Yalçın (Ali), Ülkü Ongan (Hacer)

Ülkü Ongan (Hacer), Nermin Yücel (Zeynep), Serap Tayfur (Zelha), Mustafa Yalçın (Ali) Oben Güney (Sefer), Ali Özsoğuz (Kâzım)

Serap Tayfur (Zelha), Ali Özoğuz (Kâzım)

*Ali Özoğuz (Kâzım), Elif Türkân (Sultan), Nermin
Yücel (Zeynep), Erkan Yücel (Osman),
Aysan Sümercan (Yenge kadın)*

İkinci gerdek — Öncekiler ve Salih Kalyon (Veli)

Elif Türkân Atamer (Sultan Gelin)

Guçelli tiyatro yazarımız Cahit Atay'ın son oyunu Sultan Gelin'i takdim ediyoruz. Bu oyun 1964-1965 yili tiyatro dñueminde Ankara Sanat Tiyatrosu, ANT, İstanbul'da, Eskişehir, Etilit, Söğüt Tiyatroları tarafından başarı ile oynanarak yurdumuzda 100 temsil namıştır.

**Bir halk ozanı Sultan gelinler için diyor-
kl:**

**«Ne kız oldum, ne gelin
Odlara yandım ancak.»**